

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Актуальні питання розвитку державності
та правової системи в сучасній Україні»**

(30–31 жовтня 2020 року)

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

УДК 342(477)
А43

Організаційний комітет конференції

Голова організаційного комітету:

Коломоєць Т.О. – доктор юридичних наук, професор

Члени організаційного комітету:

Болокан І.В. – кандидат юридичних наук, доцент

Верлос Н.В. – кандидат юридичних наук, доцент

Колпаков В.К. – доктор юридичних наук, професор

Лютіков П.С. – доктор юридичних наук, доцент

Макаренков О.Л. – кандидат юридичних наук, доцент

Сквірський І.О. – доктор юридичних наук, доцент

Шарая А.А. – кандидат юридичних наук, доцент

А43 **Актуальні питання розвитку державності та правової системи в сучасній Україні** : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 30–31 жовтня 2020 року / За заг. ред. Т.О. Коломоєць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2020. – 224 с.

ISBN 978-966-992-273-1

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання розвитку державності та правової системи в сучасній Україні», яка відбулася на базі юридичного факультету Запорізького національного університету 30–31 жовтня 2020 року.

УДК 342(477)

ISBN 978-966-992-273-1

© Запорізький національний університет, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Грисюк В. В.

Базові технологічні прийоми створення
письмових правових актів адвокатом 9

Карлюга Є. К.

Щодо визначення поняття юридичної техніки 13

Кузьменко Н. О.

Адміністративно-територіальна реформа початку 1920-х рр.
та її вплив на життя національних меншин УСРР 16

Лазарєв В. В., Невзоров І. Л.

Роль функцій правового стимулювання у сучасній державі 20

Олійник А. Ю., Лисенкова О. О.

Методологія дослідження правового регулювання реклами
в Україні та країнах Європейського Союзу 23

Парайко Т. В.

Сутнісний зміст функцій права 27

Парандій В. О.

Правове забезпечення територіальної цілісності
та недоторканності України 29

Погосян М. А.

Електронне діловодство як складова правової комунікації
між правоохоронними, правозахисними та судовими органами
з урахуванням зарубіжного досвіду 32

Сімоненко А. О.

Особливості функціонування адвокатури в СРСР
(на етапі становлення радянської держави) 36

Таргасюк В. Ю.

До питання гуманності як природної якості права 40

Телліс С. О.

Нормативно-правове регулювання державного управління
Угорського Королівства (1919–1946) 43

Хоменко О. В.

Функції правових дефініцій: загальна характеристика 46

Юрчишена А. О. Принцип рівності як основоположний (загальнолюдський) принцип права демократичного суспільства.....	49
СЕКЦІЯ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО	
Вигівська А. С. Окремі питання конституційного механізму фінансування виборів	53
Зіненко Д. Ю. Конституційно-правові засади національної безпеки і оборони України	55
Митник О. В. Моделі взаємодії конституційних судів та Європейського суду з прав людини щодо справ з питань захисту прав і свобод людини ...	58
Пешкічева А. Ю. Конституційно-правове регулювання введення воєнного стану в Україні.....	61
СЕКЦІЯ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	
Бровкіна А. С., Свистун Л. Я. Правова характеристика та особливості договору про сплату аліментів	66
Бузун О. О. Правові засади створення та функціонування об'єднання співвласників багатоквартирних будинків: проблеми та перспективи.....	70
Дмитришин В. С. Використання об'єктів авторського права в репозитаріях академічних текстів	73
Злобіна О. О. Правові аспекти укладення договору купівлі-продажу через мережу Інтернет.....	77
Ковтонюк М. П. Теоретико-правові засади функціонування інституту іпотеки як особливого виду застави	79

Котрікова Б. С., Свистун Л. Я.

Захист прав покупця за договором роздрібної купівлі-продажу,
який укладено на відстані 83

Кузнецова Д. В., Свистун Л. Я.

Щодо укладання договору про надання послуг в мережі Інтернет .. 87

СЕКЦІЯ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Варгас С. О.

Предмет договору між акціонерами товариства
в національному законодавстві та праві зарубіжних країн 90

СЕКЦІЯ 5. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Борох Є. Є.

Застосування статей 6, 8 та 13 Конвенції про захист прав людини
та основоположних свобод для вирішення екологічних спорів..... 95

Глаш В. О.

Добросусідство як один з основоположних
принципів землекористування 99

СЕКЦІЯ 6. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Атаманчук Н. І.

Непряме оподаткування України та Польщі:
порівняльно-правовий аспект..... 101

Барліг А. Ю.

Міжнародний та зарубіжний досвід нормативного регулювання
суб'єктивних публічних екологічних прав 105

Бондаренко П. А.

Нормативно-правові аспекти регулювання діяльності прокурора
в адміністративному процесі 107

Бухарін Г. О.

Перспективи фінтех як сучасного напрямку трансформації ринку
фінансових послуг в Україні 109

Гапонов А. В.

До питання нормативного вдосконалення механізму
притягнення суддів апеляційних судів України
до дисциплінарної відповідальності 112

Дзюбенко О. Л.	
Юридична відповідальність за порушення правил карантину	116
Діхтієвський В. П.	
Форми доступу до публічної інформації про стан використання природних ресурсів	120
Короєд С. О.	
Характеристика рішення вищестоящого в порядку підлеглості органу за результатами розгляду скарги на рішення нижчестоящого органу	124
Мальцева К. К.	
Нотатки щодо правового статусу криптовалюти.....	127
Маркова Е. О.	
Сравнительно-правовой анализ принципов административной процедуры.....	131
Пчелін В. Б.	
Можливі шляхи підвищення ефективності функціонування Інституту очищення влади (люстрації) в Україні	134
Чуб А. В.	
Зарубіжний досвід реалізації суб'єктивних публічних прав приватної особи	138
Шорохова Г. М.	
Забезпечення інформаційної безпеки в діяльності органів Національної поліції України	140
СЕКЦІЯ 7. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО	
Андрощук А. Р.	
Стан COVID-19 в Україні та відповідальність за порушення правил карантину.....	143
Гальцова О. В.	
Негативний вплив ізоляції на неповнолітніх під час відбування покарання у виді позбавлення волі	147
Калашник В. М.	
Актуальні питання реформування ювенальної юстиції в Україні ..	150
Савченко В. О.	
Права засуджених як непорушний елемент правової системи: проблематика та шляхи удосконалення.....	154

**СЕКЦІЯ 8. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС
ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА;
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ**

Грицишина Л. В.

Нормативні прогалини правового регулювання
статусу понять у кримінальному процесі 158

Дузь Л. Є., Кралоук Є. О.

Судова експертиза: дослідження якості та вартості сировини,
напівфабрикатів, матеріалів, виробів 161

Коваленко А. В.

Практика Європейського суду з прав людини як джерело формування
криміналістичних рекомендацій щодо збирання дослідження
та використання доказів у кримінальному провадженні 165

Крупка А. А., Кралоук М. О., Яковлева Є. О.

Створення судової водно-технічної експертизи 167

Санатарчук М. Р.

Міжнародний-правовий досвід у сфері боротьби
з незаконним обігом наркотиків 171

Сиза Н. П., Сизий І. І.

Змагальність сторін та особливості її реалізації
у кримінальному провадженні України 174

Сіроткіна М. В.

Щодо співпраці у викритті кримінального правопорушення,
вчиненого іншою особою: проблемні питання застосування
та перспективи подальшого розвитку 177

Скрябін О. М.

Цивільний позов у кримінальному провадженні 181

**СЕКЦІЯ 9. СУДОУСТРІЙ;
ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА**

Гуйван П. Д.

Питання створення справедливого суду: інформаційний аспект ... 185

Кожевнікова А. В.

Удосконалення системи виконавчого провадження
в контексті діджиталізації цивільного судочинства України 189

Легких К. В.

Емпатія як обов'язкова характеристика професійного судді 192

Шевченко А. О. Зміст діяльності прокурора щодо представництва інтересів держави в суді	195
---	-----

СЕКЦІЯ 10. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Вудвуд К. С. Спеціальні принципи міжнародного екологічного права: характеристика та співвідношення	199
---	-----

Іванов А. Г. Вимоги до осіб, що входять до складу міжнародних органів з встановлення фактів.....	202
---	-----

Колеснік О. Ю. Біпатризм у міжнародному праві	206
---	-----

Максимова М. К. Визнання Україною юрисдикції міжнародного кримінального суду: проблемні аспекти	209
--	-----

Чалик В. Р. Відповідність стану умов в місцях відбування покарань в Україні міжнародним та європейським стандартам	213
---	-----

Шевченко М. С. Щодо сутності та змісту принципу естопеля	216
--	-----

СЕКЦІЯ 11. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Корж І. Ф. Зброя як регулятор суспільних відносин.....	220
--	-----

2. Judgment of the Supreme Administrative Court (hereinafter referred to as NSA) of 13 June 2017, ref. Act I OSK 2202/15, LEX No. 2331253/

3. Hauser R., Wierzbowski M. (ed.), Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, komentarz do art. 7a, Legalis [access: 07.07.2017]

4. Collating the views of judiciary and doctrine – see K. Majewski, Trwałość decyzji..., op. cit., p. 164 and next. W. Dawidowicz, Ogólne postępowanie administracyjne. Zarys systemu, Warsaw 1962, p. 123.

5. Administrative Procedures Act // Office of Protected Resources <http://www.nmfs.noaa.gov/pr/pdfs/laws/apa.pdf> [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.nmfs.noaa.gov/pr/pdfs/laws/apa.pdf>

6. Никеров Г. И. Административно-процессуальное право США // Государство и право. 1997. № 12. С. 97.

7. Пюндер Г. Немецкая административная процедура в сравнительной перспективе – наблюдения по пути к транснациональной «Ius Commune Proceduralis» в административном праве [German Administrative Procedure in a Comparative Perspective – Observations on the Path to a Transnational «Ius Commune Proceduralis» in Administrative Law] / Рабочий доклад Жана Моне. – Нью-Йорк: 2013, С. 19.

Пчелін В. Б.

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

***МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ОЧИЩЕННЯ ВЛАДИ
(ЛЮСТРАЦІЇ) В УКРАЇНІ***

Побудова нової, дійсно демократичної та правової України, держави, діяльність якої б у першу чергу була зорієнтована на потреби суспільства та конкретного громадянина, свого часу вимагало здійснення повного оновлення правлячої еліти. Саме тому внаслідок демократичних подій кінця 2013 – початку 2014 років в Україні одним із першочергових заходів було обрано курс на повне перезавантаження всіх гілок влади. Необхідність такого перезавантаження було викликано повною дискримінацією влади самої себе, а також кричущим рівнем корупції, яка пронизувала всі щаблі державної влади. В якості одного з

основних правових механізмів такого перевантаження було обрано люстрацію або ж очищення влади.

Закон України «Про очищення влади» було прийнято вже через декілька місяців після позачергового обрання нового Президента України. Даний нормативно-правовий акт набрав чинності 16 жовтня 2014 р. Згідно зі ст. 1 Закону, очищення влади або ж люстрація являє собою встановлену Законом або рішенням суду заборону окремим фізичним особам обіймати певні посади та перебувати на службі (крім виборних посад) в органах державної влади й органах місцевого самоврядування [1]. При цьому в даному законодавчому акті наводиться перелік відповідних посад, який є доволі об'ємним.

Іншими словами, в разі якщо особа перебувала на певній посаді протягом визначеного в Законі України «Про очищення влади» періоду вона підлягає люстрації, тобто недопущення до участі в управлінні державними справами. З одного боку такі заходи можна розцінювати як дійсне очищення влади від недобросовісних осіб і непрофесіоналів своєї справи. З іншого – мова може йти про можливість позбавлення правлячою новообраною елітою від небажаних осіб, з огляду лише на те, що колись вони працювали в іншій команді та не в повній мірі розподіляють погляди й інтереси нової. В останньому випадку до уваги не береться ані досвід особи, ані її професіоналізм. Не враховуються й можливі наслідки заміни такої особи особою, яка взагалі не розуміється на дорученій до її управління справою. Сам факт того, що вона працювала під час правління «попередників» вже є фактором її невідповідності.

Наголосимо, що ми повністю підтримуємо кроки, спрямовані на очищення влади від недобросовісних осіб. Однак такі кроки повинні відбуватися в дещо іншому форматі, за допомогою інших, більш об'єктивних механізмів, які мають персоніфікованого адресата. І такі механізми існували й до прийняття вищезгаданого нормативно-правового акта й існують і досі.

Так, слід відмітити, що основною ідеєю люстрації, яку повинен був впровадити Закон України «Про очищення влади» [1], є обов'язкове проходження процедури перевірки при призначенні або ж обранні на посади в органах державної влади, а також осіб, які вже займають ці посади. Такого висновку можна дійти як з аналізу самого Закону, так і з аналізу пояснювальної записки до нього, коли він мав статус законопроекту. Тобто такий сенс вкладав в нього його авторський колектив. Проте й до його прийняття існували й існують досі аналогічні механізми перевірки, реалізація яких закріплена на рівні відповідного нормативно-правового акта. Зокрема, Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року [2] (до нього Законом України «Про засади

запобігання та протидії корупції» від 7 квітня 2011 р.) передбачено проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. Також даним нормативно-правовим актом передбачено й низку інших заходів (механізмів), направлених на запобігання та протидію корупції: фінансовий контроль (декларування); антикорупційну експертизу; запобігання та врегулювання конфлікту інтересів тощо. Проведення спеціальних перевірок передбачено й рядом інших нормативно-правових актів: Законом України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року (ст. 19); Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 року (ст. 5); Законом України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року (ст. 50); Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року (ст. 74), тощо.

З наведеного слідує, що положення Закону України «Про очищення влади» фактично дублюють норми інших актів законодавства, що навряд чи підсилює ефективність нормативно-правової регламентації даної сфери суспільних відносин. Окремо слід підкреслити й той факт, що за час існування згаданого вище нормативно-правового акта, навряд чи можна вважати успішними заходи, що були здійсненні відповідно до його положень і спрямовані на забезпечення очищення влади або ж люстрації. Більшість правлячої еліти так і не було люстровано. А деякі, до яких все ж таки добралися люстраційні процеси, були поновлені на своїх посадах внаслідок винесення відповідного рішення суду. Більш того, наслідком таких поновлень стало й матеріальна компенсація (подекуди декілька десятків а той сотень тисяч гривень) за період так званого вимушеного прогулу. На неефективність вітчизняного механізму очищення влади звернув увагу й Європейський суд з прав людини. Зокрема, у рішенні Євросуду в справі «Полях та інші проти України» від 17 жовтня 2019 року було констатовано, що в процесі звільнення державних службовців у межах застосування до них механізмів очищення влади було порушено Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (п. 1 ст. 6 щодо перших трьох заявників, а також ст. 8 щодо всіх заявників) [3]. Окрім цього, Євросудом було постановлено обов'язок держави-відповідача сплатити заявникам такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу: п'ять тисяч євро кожному заявнику та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди; одна тисяча п'ятсот євро першому заявнику та по триста євро другому – п'ятому заявникам та додатково суму будь-якого

податку, що може нараховуватись заявникам, в якості компенсації судових та інших витрат [3].

Аналіз наведених положень свідчить про те, що люстрація, в окремих випадках, не тільки не має сенсу, а й зашкоджує інтересам суспільства. Саме тому вважаємо, що такий стан справ якомога швидше повинен бути взятий до уваги суб'єктами, відповідальними за формування й реалізацію даного напрямку державної політики. При цьому ми не стверджуємо, що увага функціонуванню механізмів з очищення влади не приділяється зовсім. Навпаки, можна відмітити й зайву активність у цьому напрямку, яка однак спрямована не на усунення існуючих недоліків, а на розширення переліку осіб, які підпадають під люстрацію.

Отже, процеси, пов'язані зі здійсненням очищення влади в Україні завжди знаходяться у полі зору нашої держави. Проте вектор розвитку люстарційних процесів залишається майже без змін. Враховуючи те, що за час свого існування існуючий формат люстрації продемонстрував свою низьку ефективність, а й подекуди й зашкодив інтересам держави та суспільства в цілому, на сьогодні такий формат потребує свого перегляду. Зокрема, вважаємо, що замість його розширення, необхідно підвищувати ефективність та розвивати вже існуючі протягом значного часу механізми очищення влади. Встановлення вини конкретної посадової особи у вчиненні правопорушення в сфері її професійної діяльності може мати наслідком відсторонення її від посади та заборону обіймати її в подальшому. У такому разі будуть дотримані всі стандарти очищення влади: вина буде носити персональний характер; буде здійснено індивідуальне об'єктивне розслідування; особа в повній мірі зможе скористатися всіма механізмами захисту своїх прав.

Література

1. Про очищення влади: закон України від 16.09.2014 № 1682-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 44. Ст. 2041.
2. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
3. Справа «Полях та інші проти України» [Polyakh and others v. Ukraine] (заяви № № 58812/15, 53217/16, 59099/16, 23231/18, 47749/18): рішення Європейського суду з прав людини від 12.10.2019. *HUDOC European Court of Human Rights*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appno%3A%5B58812%2F15%5D%2C%22itemid%3A%5B001-202334%5D%7D> (дата звернення: 19.03.2020).

*Наукове видання
(українською, російською та англійською мовами)*

**«Актуальні питання розвитку державності
та правової системи в сучасній Україні»**

Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції

30–31 жовтня 2020 р.

м. Запоріжжя

Видання та друк – Видавничий дім «Гельветика»
69002, м. Запоріжжя, вул. Олександрівська 84, оф. 414

Телефон: +38 (048) 709 38 69

+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

Підписано до друку 04.11.2020 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.

Ум.-друк. арк. 13,02. Наклад 100. Замовлення № 1120-277.

Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.